

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Управління освіти і науки Житомирської обласної державної адміністрації
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Управління освіти Житомирської міської ради
Управління освіти Бердичівської міської ради
Навчально-науковий інститут педагогіки
Житомирського державного університету імені Івана Франка
Кафедра дошкільного виховання та педагогічних інновацій
Кафедра естетики, етики та образотворчого мистецтва
Науково-методичний центр управління освіти Житомирської міської ради
Центр забезпечення загальної, середньої, дошкільної та позашкільної освіти
Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
Відділ освіти виконкому Малинської міської ради

ІННОВАЦІЙНИЙ ДОСВІД ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЖИТОМИРЩИНИ

м. Житомир

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут педагогіки

**ІННОВАЦІЙНИЙ ДОСВІД ПЕДАГОГІВ
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЖИТОМИРЩИНИ**

(збірник науково-методичних праць)

Житомир – 2012

УДК 371.13: 372: 378

ББК 74.1 / 74.58

І 47

Рекомендовано до друку Вченою Радою Житомирського державного університету імені Івана Франка від 27 квітня 2012 року, протокол № 9

Рецензенти:

Вітвицька С.С. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Сіхневич І.Д. – кандидат педагогічних наук, головний спеціаліст відділу професійно-технічної та вищої освіти Управління освіти і науки обласної державної адміністрації;

Тищук Л.І. – кандидат психологічних наук, завідувач Житомирського центру розвитку дитини №53 “АБВГДейка”.

І 47 **Інноваційний досвід педагогів дошкільної та початкової освіти Житомирщини: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. В.Є. Литньова, Н.Є. Колесник. – Житомир : ФОП Левковець, 2012. – 456 с. + CD.**

У збірнику науково-методичних праць представлено результати науково-дослідної та навчально-методичної діяльності майбутніх учителів початкової школи та вихователів ДНЗ, висвітлено теоретико-методичні основи інноваційної діяльності педагогів дошкільної та початкової освіти Житомирщини, розкрито впровадження освітніх інновацій у систему підготовки майбутніх педагогів ДНЗ і початкової школи.

Збірник науково-методичних праць адресується науковцям, педагогам-практикам, майбутнім учителям початкових класів та вихователям ДНЗ, методистам дошкільної та початкової ланки освіти.

УДК 371.13: 372: 378
ББК 74.1 / 74.58

© Литньов В.Є., Колесник Н.Є., 2012

Отрощенко А.С., Танська В.В. Реалізація краєзнавчого принципу на уроках природознавства	362
Павленко В.В. Ідеї Р. Штайнера у сучасній освітній системі України.....	364
Пантус Н.Ф. Роль та значення кольору в житті людини (концепція гармонії у поєднанні кольорів).....	371
Петруняк Т.М., Піддубна О.М. Вивчення пейзажного жанру на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі.....	378
Піддубна О.М. Формування уявлень у молодших школярів про види і жанри образотворчого мистецтва.....	381
Пустова Т.В., Рудницька Н.Ю. Екологічне виховання учнів початкових класів.....	385
Пчюлкіна М.В., Клименюк Ю.М. Роль обдарованості на уроках математики.....	387
Рассоха Т.Ю., Танська В.В. Технологія використання інтерактивних методів на уроках природознавства.....	389
Романюк А.О., Клименюк Ю.М. Дидактична гра як метод навчання математики в початковій школі.....	391
Рудзінська В.В., Усатий В.Д. Передумови виникнення дидактичних ігор.....	393
Рудницька Н.Ю., Синиця М.О. Використання мультимедійних технологій на уроках у початковій школі.....	398
Сатановська О., Гордієнко О.А. Формування читацьких інтересів молодших школярів в системі роботи вчителя-класовода.....	402
Свириденко І.М. Педагогічні умови виховання вірності в особистісних взаєминах студентів ВНЗ.....	405
Сірош Ю.П., Гордієнко О.А. Прийоми запобігання в учнівських творчих роботах на уроках української мови в 2-4 класах.....	409
Сидоренко Н.І. Вивчення особливостей професійного становлення майбутніх вчителів у сучасних умовах.....	412
Сологуб Ю.Д., Піддубна О.М. Використання засобів педагогічного малювання в процесі удосконалення навичок образотворчої діяльності молодших школярів.....	415
Федорова М.А. Моральні цінності особистості в історії філософії.....	417
Хомич І., Москвіна Т.П. Виховна програма формування гуманної поведінки молодших школярів	423
Чистякова К.О., Танська В.В. Технологія використання ігрових прийомів і цікавого матеріалу на уроках природознавства в початковій школі.....	425
Шмельова Т.В., Кобилинська Н.В. Естетична культура молодших школярів: теоретичний аспект.....	427

**Сологуб Юлія Дмитрівна
Піддубна Оксана Михайлівна**

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ПЕДАГОГІЧНОГО МАЛЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ УДОСКОНАЛЕННЯ НАВИЧОК ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

За своєю природою образотворче мистецтво пов'язане із зоровими відчуттями і сприйманнями. Повноцінне уявлення про художній твір учень може одержати лише на основі власного зорового сприймання, тому заняття малюванням безпосереднім чином пов'язані з наочністю навчання.

Ще К. Ушинський звертав увагу учителів на властивість дитячої натури чутливо сприймати зорові образи, наголошував на навчальному значенні малюнків та ілюстрацій. Якщо при вивченні багатьох дисциплін дидактичний принцип наочності викладання відіграє важливу, але все-таки додаткову роль, то на заняттях з образотворчого мистецтва наочність навчання набуває істотного значення – як один із головних засобів інформації про навчальний матеріал.

Тому метою статті є вивчення педагогічного малювання як засобу удосконалення образотворчої діяльності учнів початкової школи на уроках образотворчого мистецтва.

Опираючись на зорові враження, одержані під час розгляду ілюстрацій при поясненні вчителя, школярі одержують повніше й глибше уявлення про вивчене, краще розуміють, осмислюють і запам'ятовують головне у темі уроку. Пояснювальні малюнки викликають в учнів підвищений інтерес до занять із образотворчого мистецтва.

Ілюстративну діяльність вчителя, пов'язану з ілюструванням навчального матеріалу і доповненням усного пояснення під час уроку, у методиці образотворчого мистецтва називають педагогічним малюванням.

Протягом тривалого часу під педагогічним малюванням розуміли лише малюнки вчителя на класній дошці, виконані крейдою. У сучасний період таке трактування терміну «педагогічне малювання» вважається застарілим, оскільки воно не повністю відображає ті види образотворчої діяльності вчителя, які за своїм призначенням слід віднести до педагогічних.

Наприклад, пояснювальний малюнок вчителя, зроблений на полях учнівської роботи, а також лаконічні начерки великого розміру, зроблені різноманітними матеріалами під час уроку з метою пояснення навчального матеріалу і доповнення усного пояснення, є різновидами педагогічного малюнка.

Малюнок учителя є «своєрідним інструментом педагогічної праці і

повністю відповідає інтересам підвищення якості навчального процесу загалом, оскільки роз'яснює учням незрозуміле, закріплює у їхній пам'яті набуте, приваблює їх майстерністю зображення і спричинює симпатії школярів і до викладача, і до предмета» [2, 12].

У практиці вчителя образотворчого мистецтва і початкової, і середньої школи часто використовується такий традиційний для школи вид графічної діяльності, як малюнок крейдою на класній дошці. Це пояснюється передусім доступністю і економічністю даного матеріалу. Класна дошка і крейда є в будь-якій школі, з їх допомогою вчитель може швидко проілюструвати своє пояснення.

Крейдове зображення легко стерти, змінити його частину, доповнити іншими елементами. Це необхідно в тих випадках, коли треба розкрити перед учнями процес роботи в динаміці, показати можливість збагачення малюнка деталями або принципи виправлення помилок. Використовують крейду головним чином для створення лаконічних лінійно-контурних нарисів на класній дошці.

За необхідності можна виконати і відносно деталізований малюнок крейдою з узагальненою характеристикою тональних відносин і об'ємної форми предметів. У таких випадках доцільно в тінювих місцях малюнка залишати чисту темну поверхню дошки, а світла трактувати за допомогою крейдяних штрихів різної товщини і з різною силою натиску на крейду, домагаючись потрібного співвідношення світла і тіні [1, 25].

Слід відмітити, що малюнки крейдою мають менші образотворчі можливості, аніж начерки, зроблені за допомогою інших матеріалів, широко вживаних в творчій практиці художників.

Вчені підкреслюють важливість і необхідність дотримання методичної послідовності виконання педагогічних малюнків. Не можна працювати безсистемно, не зважаючи на прийняті в методиці принципи послідовного виконання малюнків: від загального – до часткового, від головного – до другорядного. Пояснювальне, показове малювання, що проводиться вчителем, активно впливає на школярів, і виконувати таке малювання слід відповідально, враховуючи, що весь процес роботи над малюнком, кожний його етап є педагогічною дією [4].

При виконанні педагогічних малюнків необхідно враховувати вік дітей, рівень їх розвитку, інтереси, можливості. Справа тут не тільки в змісті завдань, передбачених програмою для того або іншого року навчання. Важливо й те, щоб малюнки вчителя по кількості і складності закладеної в них учбової інформації, за своїми образотворчими якостями, по своїй цільовій орієнтації були різними для кожної вікової групи учнів.

Педагогічні малюнки виконують наступні функції: ілюстрування окремих положень усного пояснення вчителя під час уроку; демонстрація методичної послідовності роботи над малюнками; показ однієї із стадій виконання малюнка; пояснення особливостей побудови зображуваних

об'єктів; показ принципів композиційного виконання малюнків; демонстрація технічних прийомів роботи, показ технічних можливостей і особливостей різноманітних матеріалів, що застосовуються в образотворчій діяльності; наочний аналіз правильності виконання зображальних завдань, пов'язаних із темою малювання; пояснення особливостей виконання малюнків на певну тематику. Можливі й інші випадки використання педагогічних малюнків у процесі проведення практичних занять з образотворчого мистецтва.

Отже сучасний учитель не має права, засвоївши деяку кількість технічних прийомів малювання і поверхнево ознайомившись із образотворчою діяльністю, бути спеціалістом-ремісником, а повинен бути справжнім художником, котрий уміє професійно і дійсно творчо підійти до процесу створення малюнків. Окрім того, сучасні вимоги до ефективності і якості навчального процесу висувають високі критерії оцінки педагогічної і творчої роботи вчителів.

Тому велике значення має зміст і якість підготовки вчителів образотворчого мистецтва, які впевнено працюють і як художники, і вчителі. Це означає, що вчитель образотворчого мистецтва здатний показати школярам привабливість практичної роботи з рисунку чи живопису, довести власним прикладом, що мистецтво – це не нудна повсякденність, а глибока потреба людини у спілкуванні з прекрасним.

Список використаної літератури

1. Бучинський С. Л. Основи грамоти з образотворчого мистецтва. – К.: Мистецтво, 1981. – 178 с.
2. Каган М. С. О месте искусства в жизни школы // Искусство в школе. – М., 1992. - №1. – С.11-19.
3. Конопко О. Перші кроки до мистецтва // Початкова школа. – 2000. – №3. – С. 25-28.
4. Любарська Л. Уроки образотворчого мистецтва // Початкова школа. – 2002. – №9. – С. 50-55.

Федорова Марія Анатоліївна

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ

Докорінне реформування системи освіти сьогодні стає основою національного відродження, становлення державності та демократизації суспільства в Україні, сприяє відтворенню інтелектуального, духовного потенціалу українського народу. У Законах України "Про освіту", "Про дошкільну освіту", у Національній доктрині розвитку освіти України XXI століття визнається, що визначальним завданням виховання є